

PRINCIPII METODOLOGICE PRIVIND ELABORAREA BALANȚELOR ANUALE A RESURSELOR ALIMENTARE ȘI UTILIZĂRILOR

I. PRINCIPII GENERALE

Prezenta metodologie stabilește procedura de formare a balanțelor pe cele mai importante tipuri de produse alimentare, determinând nivelul de autoasigurare a țării în sfera alimentară. Recomandările metodologice sunt elaborate în conformitate cu Recomandările metodologice ale Organizației pentru alimentație și agricultură a ONU (FAO) privind elaborarea balanțelor resurselor alimentare și utilizarea lor (2001).

Balanțele resurselor alimentare și utilizării lor reprezintă o sinteză de indicatori, care caracterizează sursele de intrări ale resurselor pe principalele produse agricole și direcția de utilizare a acestora.

Balanțele resurselor alimentare și utilizării lor se elaborează pentru anul calendaristic total pe țară, în conformitate cu lista de produse din anexa nr. 1 la această metodologie.

Colectarea de informații pentru elaborarea balanțelor resurselor alimentare și utilizării lor este reglementată prin Legea Republicii Moldova 412-XY din 09.12.2004 "Cu privire la statistica oficială."

Baza de informații pentru elaborarea balanțelor resurselor alimentare și utilizării lor constituie:

1. Datele cercetărilor statistice exhaustive și selective:

- pe agricultură (producția vegetală și animalieră, activitatea economică a întreprinderilor agricole, datele cercetărilor statistice selective a micilor producători agricoli și altele);
- pe industrie (volumul producției industriale);
- pe comerțul exterior (importul și exportul);
- pe demografie (numărul mediu anual al populației).
- pe statistica socială (datele cercetărilor statistice selective a bugetelor gospodăriilor casnice).

În plus, la elaborarea balanțelor se utilizează calculele experte și estimări.

Lista anchetelor cercetărilor statistice este expusă în anexa nr.2 la această metodologie.

Balanțele resurselor alimentare și utilizării lor, elaborate pe tipuri de produse, conțin atât date pe produsele primare în stare proaspătă (de exemplu, grâu), cât și pe produsele derivate din acestea, transformate în produs primar (de exemplu, făină de grâu). Excepție face balanța floarei-soarelui, care reflectă doar datele primare în stare proaspătă.

Formula balanței resurselor alimentare și utilizării lor este următoarea:

$$V_s + P + I = E + UI$$

unde: V_s - variație de stocuri

P - Producție

I - Import

E - export

UI – utilizare intern

Structura balanței resurselor alimentare și utilizării lor:

Resurse	Utilizări
Variația stocurilor (V_s) Producție (P) Import (I)	Utilizare intern (UI): - Semințe, ou pentru incubație - Furaje - Prelucrarea în scopuri nealimentare - Pierderi - Consumul personal al populației Export (E)

Construirea balanței resurselor alimentare și utilizării lor se efectuează conform unei scheme unice pentru producția vegetală și animalieră, cu evidențierea a două părți - resurse (intrări) și distribuția (utilizare a resurselor).

Resursele sunt formate din cantitatea producției agricole produse în țară, import și creșterea (descreșterea) stocurilor.

Distribuția este formată din exportul de produse agricole și alimentare, consumul în scopuri de producere (consumul de semințe, hrană pentru animale și păsări, etc), prelucrarea în scopuri nealimentare, pierderi, consumul personal al populației.

Fondul consumului alimentar personal al populației se calculează ca diferență între toate elementele din resurse ale balanței și elementele care oglindesc utilizarea producției în scopuri de producere, pierderi și export și este utilizat pentru a evalua nivelul consumului de alimente pe cap de locuitor.

La elaborarea unei balanțe agregat produsele derivate se transformă în produse primare proaspete cu ajutorul coeficienților de transformare.

II. Elaborarea elementelor balanței resurselor alimentare și utilizării lor

Resursele și distribuția acestora se elaborează în baza unor elemente, modul de calcul și asigurarea informațională ale căror are caracteristici specifice pentru diferite tipuri de produse.

2.1. Producția.

Acest element reflectă volumul producției agricole obținut în gospodăriile de toate tipurile, indiferent de genul lor de activitate, forma juridică de organizare și de proprietate.

La completarea elementului "producția" pentru produsele agricole (carne, lapte, ou, cereale, cartofi, legume, fructe, struguri, etc) volumul anual al producției se determină în baza calculului anual al producției pe produse vegetale și animale în gospodăriile de toate categoriile (întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) și gospodăriile populației). Nu se include în producție volumul producției nerecoltate, pierderile recoltei pe teren și pierderile în timpul transportării de pe teren la locul pentru stocare.

Culturi cerealiere

Producția de cereale este prezentată în greutate după finisare (de curățare și uscare), include culturile cerealiere spicoase și porumbul, dar nu include leguminoasele.

Leguminoase

Producția de leguminoase este reflectată în greutate după finisare (de curățare și uscare), include fasole, mazăre și alte leguminoase.

Floarea-soarelui

Producția de floarea-soarelui este prezentată în greutate după finisare (de curățare și uscare).

Cartofi

Producția de cartofi este prezentată în masă fizică și include toate tipurile de cartofi: pentru semințe, pentru alimentare și alte tipuri.

Legume

Producția de legume include toate legumele cultivate în teren deschis și închis.

Culturi bostanoase

În producția de bostanoase se include recolta de pepeni verzi și pepeni galbeni.

Fructe

Producția de fructe include fructe s mântoase și fructe sâmburoase, pomușoare de toate tipurile (inclusiv c pșuni) și nuci.

Struguri

Producția de struguri include toate soiurile de struguri de mas și tehnice.

Carne

În producția de vite și p s ri pentru sacrificare se include vânzarea pentru carne, de asemenea consumul în gospod rie a bovinelor, porcinelor, ovinelor, caprinelor, iepurilor, cabalinelor, p s rilor sacrificate. Vânzarea tineretului de vite și p s ri pentru creștere în continuare în acest indicator nu se include.

Producția de carne reflect datele privind greutatea real a c ronii, cât și a gr simii bruto și a subproduselor de categoria I și II.

Lapte

Producția de lapte include laptele muls de la vaci, oi, capre, inclusiv laptele utilizat ca hran pentru viței . Laptele supt de viței în producția total nu este inclus.

Ou

Producția de ou include num rul de ou obținut în gospod riile de toate categoriile în anul de raport de la toate tipurile de p s ri (g ini, rațe, gîște, curci, prepelițe, etc), inclusiv ou le utilizate pentru incubare.

2.2 Importul, Exportul

Pe acest element se reflect volumul producției intrat pe teritoriul Republicii Moldova timp de un an ca import și exportat în alte ț ri. Volumul importului și exportului produselor alimentare se determin în conformitate cu datele statisticii vamale , care sunt clasificate conform Nomenclatorului m rfurilor al Republicii Moldova, bazat pe sistemul armonizat de descriere și codificare a m rfurilor (HS 2002).

2.3 Stocurile

Pe acest element se înregistrează stocurile producției în form natural și prelucrat , indiferent de locul lor de stocare în perioada de raport.

În volumul stocurilor se include:

- stocurile producției în întreprinderile agricole;
- stocurile producției în gospodăriile populației și gospodăriile țărănești (de fermier);
- stocurile producției în întreprinderile (organizațiile) de achiziționare și de prelucrare a producției.

"**Variația stocurilor**" este egal cu diferența dintre volumul stocurilor la sfârșitul și începutul perioadei.

Valoarea "variației stocurilor" poate fi negativ (micșorarea stocurilor în timpul perioadei de raport) sau pozitiv (creșterea) și se reflectă în compartimentul resurse a balanței cu semnul opus.

2.4 Consumul de producție în agricultură

Semințe sau ouă pentru incubație

Pe acest element se înregistrează cantitatea de produs natural, folosit în ciclul de producție.

Consumul de semințe în întreprinderile agricole se determină conform datelor efective din rapoartele anuale, în gospodăriile populației – reieșind din normele de însemnătate pe un hectar și suprafețele însemnătate.

Furaje

Elementul "Furaje" include cantitatea de produse utilizate pentru hrana animalelor și a păsărilor atât în forma sa naturală, cât și în formă de produse transformate în furaje pentru animale.

2.5 Prelucrarea produselor în scopuri nealimentare

Pe elementul "Prelucrarea în scopuri nealimentare" se indică cantitatea de produse utilizate pentru producerea de produse nealimentare: amidon, bere, alcool, vopsea și alte produse.

La elaborarea balanței pentru floarea-soarelui și struguri, acest element include cantitatea de floarea-soarelui și struguri transmise pentru producerea uleiului vegetal și a vinului.

2.6 Pierderi de producție

În întreprinderile agricole, în întreprinderile (organizațiile) de colectare și întreprinderile de prelucrare a producției volumul pierderilor la depozitare este determinat în baza datelor din rapoartele statistice. Pentru populație și gospodăriile țărănești (de fermier) se calculează reieșind din ponderea în volumul de producție și a stocurilor în întreprinderile agricole.

2.7 Fondul de consum (consumul personal al populației)

Fondul consumului personal al populației include volumul producției utilizat în alimentare și se calculează ca diferență dintre resurse (producție, import, variația stocurilor) și elementele care reflectă utilizarea producției: consumul de producție (semințe, furaje, incubare, prelucrare în scopuri nealimentare), pierderile la toate etapele, de la producere până la vânzare, export, și este folosit pentru a evalua nivelul consumului de alimente pe locuitor.

Datele privind consumul de produse alimentare de bază pe locuitor, obținute în cadrul formării bilanțelor alimentare, se compară cu datele consumului de produse în gospodăriile casnice, obținute în cadrul cercetării bugetelor gospodăriilor casnice.

Mai jos se arată componența fondului de consum al produselor alimentare de bază :

Fondul de consum de cereale include cantitatea de cereale trimise în cursul anului curent pentru procesare, în scopul de a satisface cerințele populației în pâine și produse de panificație consumate în formă prelucrată (fâină, crupe, paste făinoase și produse de patiserie), recalculate în cereale și leguminoase pentru boabe.

Fondul de consum de produse derivate din cereale include fâină, crupe (de grâu, de hrișcă, de ovăz, de orz, de griș, de porumb și altele), pâine și produse de panificație, produse făinoase de cofetărie, paste făinoase recalculate în fâină și nu include produse derivate din leguminoase.

Fondul de consum de leguminoase include culturile leguminoase, concentrate din leguminoase și alte produse alimentare pe bază de cereale transformate în produsul primar cu ajutorul coeficienților de transformare.

Fondul de consum de legume și culturi bost noase include legume și culturi bost noase, conserve din legume, sucuri, produse de tomate, legume uscate și congelate, recalculate în proaspete. Legumele și culturile bost noase marinate și murate sunt incluse fără a fi recalculate în produse proaspete.

Fondul de consum de cartofi include cartofii proaspeți și semifabricate (crecher din cartofi, fulgi de cartofi, crupe din cartofi/ pireu uscat), felii crocante și bastonașe de cartofi, produse congelate din cartofi, amidon din cartofi, recalculate cu ajutorul coeficienților de transformare în cartofi proaspeți.

Fondul de consum de struguri cuprinde strugurii proaspeți și produsele derivate din struguri (cu excepția vinului) recalculate în stare proaspătă (sucuri, stafide).

Fondul de consum de fructe include fructele (fructe sămănătoare, fructe sămburoase, citrice, subtropicale), pomușoare, nuci și produse derivate din ele, recalculate în stare proaspătă (conserve din fructe, gemuri, fructe uscate, fructe și pomușoare congelate).

Fondul de consum de carne și produse din carne include carne de diferite tipuri de animale (bovine, porcine, ovine, caprine, iepure, p s ri etc), produse din carne recalculate în carne cu ajutorul coeficienților de transformare, luând în calcul subprodusele de categoria I și II și gr simile recalculate în gr sime bruto.

Fondul de consum de lapte și produse lactate include laptele de toate tipurile în mas fizic și produse lactate, inclusiv unt (brânzeturi, inclusiv brânz , brânzeturi topite, conserve din lapte, produse lactate uscate, produse lactate, înghețat , etc).

Consumul de ou și produse din ou include ou de toate tipurile de p s ri, praf de ou și produse din ou , recalculate în ou .

III. DETERMINAREA NIVELULUI DE AUTOAPROVIZIONARE ȘI A ALTOR INDICATORI ÎN BAZA BALANȚELOR ANUALE A RESURSELOR ALIMENTARE ȘI UTILIZ RII LOR

În baza balanței resurselor alimentare și utiliz rii lor se determin indicatorul care caracterizează securitatea alimentară a ț rii: nivelul de autoaprovizionare cu principalele tipuri de produse agricole.

Nivelul de autoaprovizionare cu produse agricole reflect în ce m sura producția proprie acoper toate cerințele sau așa numitul "consumul intern" al ț rii. Nivelul de autoaprovizionare al ț rii pe anumite tipuri de produse agricole se determin ca raportul dintre producția pe aceste tipuri de produse agricole la consumul lor pe teritoriul ț rii în %.

În general, algoritmul de calcul al coeficientului de autoaprovizionare poate fi prezentat prin urm toarea formul :

$$\text{CAA} = \frac{\text{Producție}}{\text{Consumul intern}} \times 100\%$$

Unde, CAA - coeficientul de autoaprovizionare

Consumul intern include:

- consumul de producție în agricultur ;
- consumul personal (fondul de consum);
- pierderi de producție;
- utiliz ri în scopuri nealimentare.

În baza bilanțelor se determină de asemenea indicatorul, care caracterizează dependența de import. Coeficientul de dependență de import se calculează ca raportul dintre import și volumul producției plus import minus export și este prezentat prin următoarea formulă :

$$DI = \frac{\text{Volumul importurilor}}{\text{Volumul producției+Import-Export}} \times 100\%$$

unde, DI - coeficientul de dependență de import

Consumul de alimente pe locuitor este calculat prin împărțirea fondului de consum personal la numărul mediu anual al populației:

$$CP = \frac{\text{Fondul de consum}}{\text{Numărul mediu anual al populației}}$$

unde, CP - Consumul de alimente pe locuitor

(Kilograme pe an, ou – buc. pe an)

Fondul de consum reflectă volumul produselor alimentare, consumat într-un an calendaristic.

IV. CLASIFICATOARE, NOMENCLATOARE ȘI ALTE MATERIALE, UTILIZATE LA ELABORAREA BALANȚELOR ANUALE A RESURSELOR ALIMENTARE ȘI UTILIZĂRILOR:

- Clasificatorul statistic al produselor (bunurilor și serviciilor) al Republicii Moldova (CSPM);
- Nomenclatorul mărfurilor al Republicii Moldova;
- Nomenclatorul de produse și servicii industriale al Republicii Moldova (PRODMOLD);
- Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM);
- Recomandările metodologice ale Organizației pentru Alimentație și Agricultură a ONU

(FAO) privind elaborarea balanțelor alimentare (2001).

De asemenea, se utilizează coeficienții de transformare a produselor alimentare procesate în produse proaspete.

I.

· ,
· ()
(2001).

· ,
· 1 ·

412-XY 09.12.2004 « ».

:

1. :

- ()
,
,);
- ();

- ();
- ();
- ().

, .
2

(),
().
,

:

$$+ + = +$$

: -
-
-
-
-

:

--	--

<p>()</p> <p>()</p> <p>()</p>	<p>():</p> <p>- , ;</p> <p>- ;</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>()</p>
----------------------------------	---

() (,) .

, () .

, (, , ,

.), ,

.

,

,

.

II.

2.1.

_____ (_____)

), (

), (

).

:

2.2 ,

,
(HS 2002).

2.3

,
:
- ;
- () ;
- , ()
« »
« » () ()

2.4

,
(
).

«
»
,

2.5

«
»
:
,

2.6

()
()

2.7 ()

$$= \frac{\quad}{\quad} \quad 100 \%$$

: -

:

()

,

.

:

$$= \frac{\quad}{\quad + \quad -} \quad 100 \%$$

+ -

-

:

$$= \frac{\quad}{\quad}$$

- (, -
).

,

IV.

,

:

,

- ();
- ;
- ;
- ();
-

()

(2001).